MILIEU ADVIESBUREAU
Eco Reest

Advies vanuit een groen hart

Nader onderzoek vleermuizen ter plaatse van:

Hoofdstraat 88
te Diever

projectnummer
190089

ITELBLAD

RAPPORT	
Type onderzoek	Nader onderzoek vleermuizen
Locatie onderzoek	Hoofdstraat 88 te Diever
Projectnummer	190089
Versie rapportage	1.0
Auteur	M. Vos
Controle en vrijgave	J.Kamps
Paraaf vrijgave	
Datum	30 september 2019
OPDRACHTGEVER	
Naam	Gemeente Westerveld
Contactpersoon	Dhr. R. Hattuma
Adres	Postbus 50 7970 AB Havelte

UITGEVOERD DOOR

info@ecoreest.nl
www.ecoreest.nl

Kantoor Zuidwolde
Industrieweg 20
7921 JP Zuidwolde
Tel: 0528 373 982

Kantoor Appingedam
Opwierderweg 160
9902 RH Appingedam
Tel: 0596 633 355

Kantoor Almere
Transistorstraat 91-34
1322 CL Almere
036 82 00 397

DISCLAIMER
Dit rapport is het resultaat van een nader onderzoek vleermuizen dat is uitgevoerd ter plaatse van Hoofdstraat 88 te Diever, in opdracht van Gemeente Westerveld.
Ten behoeve van de juiste interpretatie van dit rapport is het noodzakelijk te beschikken over de gehele rapportage, inclusief bijlagen.

Het rapport is ongeschikt voor toepassing in een juridische context indien:
- de paginanummering van het rapport onjuist of onvolledig is
- de bijlagen genoemd in de inhoudsopgave (deels) ontbreken
- het projectnummer in het rapport en op de bijlage niet overeenkomt

We stellen dit rapport alleen ter beschikking aan derden in geval van schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1. INLEIDING 4
1.1 Aanleiding en doelstelling 4
1.2 Kwaliteitsborging 4
1.3 Leeswijzer 5

2. ONDERZOEKSLOCATIE 6
2.1 Beschrijving onderzoekslocatie 6
2.2 Werkzaamheden 10

3. ONDERZOEKSOPZET 11
3.1 Vleermuizen 11

4. RESULTATEN 12
4.1 Vleermuis 12
4.1.1 Verblijfplaatsen 12
4.1.2 Foerageergebied 13
4.1.3 Vliegroutes 13

5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 14
5.1 Functie van het plangebied per soort(groep) 14
5.1.1 Vleermuizen 14
5.2 Vervolgstappen 14
5.2.1 Ontheffing 14
5.2.2 Zorgplicht 14
5.3 Verantwoording 14

LITERATUURLIJST 15

BIJLAGEN
1 Nadere informatie wetgeving

1. INLEIDING

In opdracht van Gemeente Westerveld is door Eco Reest BV een nader onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen ter plaatse van Hoofdstraat 88 te Diever.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de aanleiding en de doelstelling van het onderzoek en de wijze van kwaliteitsborging.

1.1 Aanleiding en doelstelling

Vanwege het beoogde project is een quickscan uitgevoerd door Eco Reest ter plaatse van Hoofdstraat 88 te Diever (rapportnummer 182697, 14 januari 2019). Hieruit is naar voren gekomen dat de locatie mogelijk geschikt is voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Om vast te stellen of uit te sluiten dat zich verblijfplaatsen van één of meerdere soorten op de locatie bevinden, is nader onderzoek uitgevoerd. Tevens is bepaald of de locatie leefgebied vormt voor de genoemde soort.

Doel van het nader onderzoek is tweeledig:

- Er wordt vastgesteld of en hoe panden binnen het onderzoeksgebied worden gebruikt door vleermuizen. Bij aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen wordt tevens de functie (kraam- zomer- of paarverblijfplaats) van de verblijfplaatsen bepaald. Daarnaast wordt vastgesteld of er essentiële vliegroutes en / of essentiële foerageergebieden aanwezig zijn.
- Er wordt bepaald of er sprake is van een overtreding van de Wet natuurbescherming als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden.

1.2 Kwaliteitsborging

Eco Reest BV streeft naar een zo hoog mogelijk kwaliteit van onderzoek te leveren:

Eco Reest Holding BV is gecertificeerd volgens “NEN-EN-ISO 9001:2015”, voor het geven van milieukundig advies in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen en gebouwen met inbegrip van de uitvoering van gerelateerde onderzoeksactiviteiten op het gebied van bodemonderzoek en -sanering, ecologie, asbestinventarisaties, sloopbegeleiding, bouwkundige opnames en energieprestatie advies.

Eco Reest BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Als aangesloten adviesbureau zorgen we samen met de andere leden voor een betere borging van kwaliteit in de uitvoering van ecologisch onderzoek.

Naast kwaliteit is onafhankelijkheid van groot belang om onze opdrachtgever van dienst te zijn met het beste advies voor zijn vraagstuk.

Wij merken dan ook op dat er geen functionele relatie bestaat tussen opdrachtgever en Eco Reest, hetgeen betekent dat het advies van Eco Reest onafhankelijk is van de belangen van de opdrachtgever en derden.

Conform de eisen uit onze ethische code houdt Eco Reest alle gegevens geheim, waarvan wij kennisnemen als gevolg van de uitvoering van de werkzaamheden, behoudens in geval van wettelijke verplichtingen.

In het titelblad is de kwaliteitscontrole van deze rapportage weergegeven.

Eco Reest BV is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en maakt gebruik van een overkoepelende ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en

faunawet voor zover dit betreft het vangen, bemachtigen en met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse soorten (ontheffing FF/75A/2014/061, geldig tot 16 maart 2020).

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de onderzoekslocatie besproken. Hoofdstuk 3 bevat een onderzoeksopzet. Hoofdstuk 4 beschrijft de resultaten van het uitgevoerde onderzoek. Besloten wordt met hoofdstuk 5: de conclusies en advies voor eventueel benodigde vervolgstappen voor het project.

2. ONDERZOEKSLOCATIE

In dit hoofdstuk is de onderzoekslocatie beschreven en weergegeven.

2.1 Beschrijving onderzoekslocatie

De onderzoekslocatie betreft het Café Zalencentrum Dingspilhuus, welke is gelegen aan de Hoofdstraat 88 in de bebouwde kom van Diever (zie figuur 2.1). Het zalencentrum ligt te midden van een woonwijk en wordt omringd door enkele bomen. Aan de zuidwestzijde van de bebouwing staan veelal lage struiken en bosschages. Ten westen van het zalencentrum ligt een parkeerterrein. De onderzoekslocatie heeft een oppervlakte van circa 2.000 m^2.

In onderstaande figuur 2.1 is de onderzoekslocatie aangegeven.

Figuur 2.1. De onderzoekslocatie is rood omlijnd (bron achtergrondkaart: ArcGIS).

In figuur 2.2 tot en met 2.7 zijn overzichtsfoto's genomen van de onderzoekslocatie.

Figuur 2.2. Ingang van het zalencentrum aan de noordwestzijde van de onderzoekslocatie.

Figuur 2.3. Zuidwestzijde van de onderzoekslocatie.

Figuur 2.4. Zuidzijde van de onderzoekslocatie.

Figuur 2.5. Zuidoostzijde van de onderzoekslocatie.

Figuur 2.6. Noordoostzijde van de onderzoekslocatie.

Figuur 2.7. Noordzijde van de onderzoekslocatie.

2.2 Werkzaamheden

De opdrachtgever is voornemens om het zalencentrum te slopen ten behoeve van herinrichting.

Ten behoeve van de werkzaamheden worden de struiken en ander laag groeiend groen rondom het zalencentrum verwijderd. De grotere bomen van aanzienlijke omvang die rondom het zalencentrum staan blijven behouden.

De werkzaamheden staan vooralsnog in 2019 gepland.

3. ONDERZOEKSOPZET

In dit hoofdstuk zijn de methoden van het veldonderzoek per onderzochte soort(groep) beschreven.

3.1 Vleermuizen

Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen uit de meest recente versie van het Vleermuisprotocol (versie 2017). Het vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden door middel van vier bezoekronden (zie tabel 3.1). Hiervan zijn twee ronden uitgevoerd tijdens de kraamtijd van vleermuizen. Daarnaast zijn twee bezoekronden uitgevoerd tijdens de paartijd van vleermuizen. Tegelijkertijd met het onderzoek naar verblijfplaatsen zijn ook de functie vliegroute en leefgebied onderzocht. Dit zijn belangrijke functies om een verblijfplek te laten functioneren.

Met behulp van een batdetector (D240x) is de aanwezigheid van kraam-, zomer- of paarverblijfplaatsen van vleermuizen, die zich in het pand bevinden, in beeld gebracht. Gedurende de bezoeken is de onderzoekslocatie twee uur lang onderzocht op verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. Drie onderzoeksronden hebben plaatsgevonden in de avonduren, na zonsondergang. Eén ronde is uitgevoerd vanaf twee uur voor zonsopkomst. Hierbij zijn geluids- en visuele waarnemingen genoteerd en ultrasone geluiden van vleermuizen opgenomen.

De onderzoeken in de kraamperiode zijn met meer veldwerkers uitgevoerd dan in de paarperiode, omdat hierbij extra is gelet op in- en uitvliegende dieren, terwijl bij het onderzoek naar paarverblijven de nadruk lag op geluidswaarnemingen (baltsgeluiden).

Analyse van opgenomen vleermuisgeluiden heeft, waar nodig, plaatsgevonden met behulp van het programma Wavesurfer of Batsound. Hierbij is met behulp van sonogrammen het in het veld opgenomen geluid op soort gedetermineerd.

Het onderzoek naar vleermuizen heeft op de volgende data plaatsgevonden:

Tabel 3.1 Uitgevoerde onderzoeksronden vleermuizen

Bezoek	Datum (2019)	Starttijd	Weersomstandigheden	Aantal veldwerkers	Typen verblijfplaatsen
1	1 juni	21:30	Droog, bewolkt, 1Bft, 18 °C	2	Kraam- en zomerverblijfplaatsen
2	5 juli	03:00	Droog, licht bewolkt, 1 Bft, 13 °C	2	Kraam- en zomerverblijfplaatsen
3	16 augustus	22:05	Droog, bewolkt, 1-2 Bft, 16 °C	1	Paarverblijfplaatsen
4	7 september	21:30	Droog, bewolkt, 1-2 Bft, 14 °C	1	Paarverblijfplaatsen

4. RESULTATEN

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het veldonderzoek per onderzochte soort(groep) beschreven.

Vleermuis

Verblijfplaatsen

Tijdens het onderzoek zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.

Tijdens het onderzoek zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen binnen de onderzoekslocatie. Bovendien is binnen de onderzoekslocatie geen (zwerm)gedrag waargenomen dat wijst op een verblijfplaats van vleermuizen. Hieruit wordt geconcludeerd dat er geen verblijfplaatsen aanwezig zijn binnen de onderzoekslocatie.

De vleermuiskast hangend aan de oude eikenboom is niet in gebruik (zie figuur 4.1).

In de omgeving van de onderzoekslocatie is een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis waargenomen aan de achterzijde van de woning aan de Moleneinde 2 (zie figuur 4.1). Dit is echter buiten het plangebied.

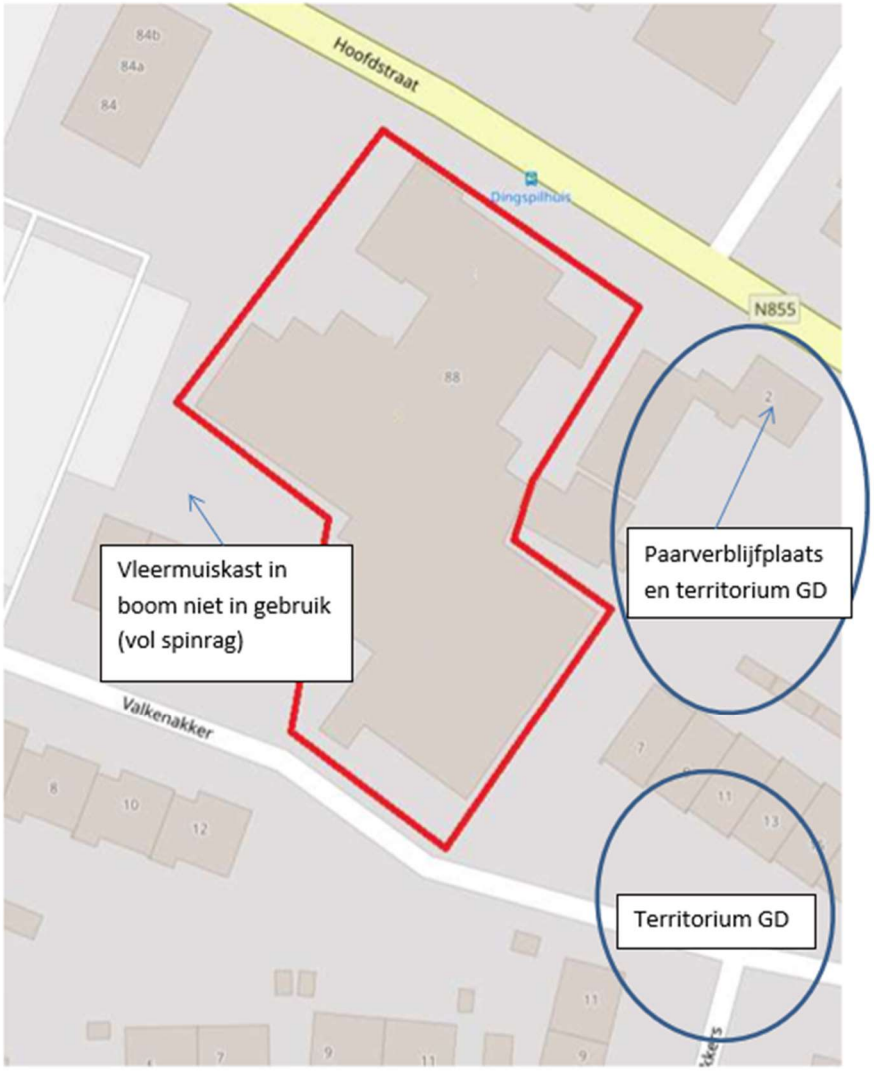

Figuur 4.1. Schematische weergave van de veldwerkresultaten

Foerageergebied

In totaal zijn er twee territoria van de gewone dwergvleermuis vastgesteld ten oosten van de onderzoekslocatie (figuur 4.1). De omgeving wordt gebruikt om te foerageren door de gewone dwergvleermuis. Het gaat om lage aantallen, namelijk twee gewone dwergvleermuizen. Bovendien is in de directe omgeving voldoende soortgelijk habitat aanwezig in de vorm van tuinen en plantsoenen. Het gaat daarom niet om een essentieel foerageergebied.

Vliegroutes

Overvliegende vleermuizen zijn in lage aantallen waargenomen. Sporadisch zijn er waarnemingen van overvliegende of jagende vleermuizen vastgesteld. Het gaat vooral om de gewone dwergvleermuis en zo nu en dan een laatvlieger en rosse vleermuis. In geen enkele situatie is er sprake van een essentiële vliegroute. Er wordt daarom binnen of rond de onderzoekslocatie geen essentiële vliegroutes verwacht.

5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk zijn de conclusies , die uit de resultaten van de veldbezoeken voortvloeien, aangegeven. Dit hoofdstuk eindigt met aanbevelingen ten aanzien van toekomstige bouwactiviteiten.

5.1 Functie van het plangebied voor de gewone dwergvleermuis

5.1.1 Vleermuizen

Uit de veldbezoeken voor het vleermuisonderzoek komt naar voren dat er geen verblijfplaatsen van vleermuizen zijn waargenomen binnen de onderzoekslocatie. Tevens is de vleermuiskast, die aan een oude eikenboom hangt nabij de onderzoekslocatie, niet in gebruik. In totaal zijn er twee territoria van de gewone dwergvleermuis ten oosten van de onderzoekslocatie. In geen enkele situatie is er sprake van een essentieel foerageergebied of vliegroute.

In de omgeving van de onderzoekslocatie is een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis waargenomen aan de achterzijde van de woning aan de Moleneinde 2, dit is buiten het plangebied.

5.2 Vervolgstappen

5.2.1 Ontheffing

Er is zijn geen verblijfplaatsen of essentiële foerageergebieden of vliegroutes van middelzwaar tot zwaar beschermde soorten aangetroffen. Daarom is in dit geval geen ontheffing van de Wet Natuurbescherming nodig.

Geadviseerd wordt tijdens de bouw en de realisatie geen overdaad aan licht te gebruiken, zodat de verschillende vleermuissoorten gebruik kunnen blijven maken op de locatie om te foerageren in de duisternis. Bij voorkeur niet in de nachtelijke uren werken en zeker geen extra belichting op de aanwezige territoria in de paarperiode (augustus tot eind oktober).

5.2.2 Zorgplicht

Wij merken op dat te allen tijde de zorgplicht blijft gelden. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet.

5.3 Verantwoording

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eco Reest aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies, indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage, zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eco Reest geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

Eco Reest BV
M. Vos

LITERATUURLIJST

Boeken / documenten

BIJ12 (2017). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis Pipistrellus pipistrellus. Versie 1.0, juli 2017

BIJ12 (2017). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis Pipistrellus nathusii. Versie 1.0, juli 2017

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J. & Buys, J.C. (2016). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden. Leiden

Dietz, C., O. von Helversen, D. Nill (2011): Vleermuizen; Alle soorten van Europa en noordwest-Afrika, De Fontein / Tirion Uitgevers B.V., Utrecht

Netwerk Groene Bureaus, werkgroep 'Standaarden en protocollen' (2017). Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, versie juli 2017

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) Vleermuisprotocol 2017, maart 2017

Websites

www.avifaunagroningen.nl
www.BIJ12.nl
www.libellennet.nl
www.NDFF.nl[1]
www.natuurloket.nl
www.soortenbank.nl
www.sovon.nl
www.synbiosis.alterra.nl
www.ravon.nl
www.vleermuis.net
www.vleermuizenindestad.nl
www.vlinderstichting.nl
www.zoogdierenatlas.nl
www.zoogdiervereniging.nl

[1] In dit rapport worden gegevens gebruikt welke (deels) afkomstig zijn uit de NDFF. Deze mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

BIJLAGE 1
NADERE INFORMATIE WETGEVING

Natuurwetgeving

In Nederland is de bescherming van soorten sinds 1 januari 2017 geregeld in de Wet natuurbescherming.

De Wet natuurbescherming gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van dit verbod kan onder voorwaarden worden afgeweken met een ontheffing of een vrijstelling. Binnen de Wet natuurbescherming wordt bij ruimtelijke ingrepen onderscheid gemaakt tussen Europees beschermde soorten (artikel 3.5 soorten) en nationaal beschermde soorten (artikel 3.10 soorten). De lijst Europees beschermde soorten bestaat uit soorten die genoemd zijn in:

- Habitat Richtlijn bijlage IV onderdeel a
- Bijlage 2 verdrag van Bern
- Bijlage 1 verdrag van Bonn

Vogels

Ten aanzien van vogels is in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het volgende opgenomen:

- Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te rapen en deze onder zich te hebben.
- Het is verboden vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn opzettelijk te storen.

Verstoren mag wel indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Bovenstaande houdt in dat de nesten van alle inheemse soorten tijdens het broedseizoen zijn beschermd. Voor het verstoren van broedende vogels is een ontheffing nodig. Net als onder de Flora- en faunawet, zijn nestplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van de boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendief en zwarte wouw.

Overige Europees beschermde soorten

Voor overige Europees beschermde soorten (uit bijlage IV, onderdeel a van de Habitatrichtlijn) is artikel 3.5 van toepassing. Volgens dit artikel is het verboden Europees beschermde soorten:

- opzettelijk te doden of te vangen;
- opzettelijk te verstoren;
- eieren opzettelijk te vernielen of te rapen;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen;
- planten opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Overige nationaal beschermde soorten

In de Wet natuurbescherming is een lijst met nationaal beschermde soorten opgenomen. Hierop is artikel 3.10 van deze wet van toepassing. Artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming houdt in dat het verboden is nationaal beschermde soorten:

- opzettelijk te doden of te vangen;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen;
- planten opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Provincies beslissen zelf voor welke soorten van deze lijst een vrijstelling geldt.
De provincie waar de ingreep plaatsvindt is in de meeste gevallen het bevoegd gezag.